

3. Максименко С. Д. Психологія учіння людини : генетико-моделюючий підхід : монографія / С. Д. Максименко. — К. : Видавничий Дім «Слово», 2013. — 592 с.
4. Немов Р. С. Психологія: Учебник для вузов: В 3-х кн. — Кн. 1: Общие основы психологии / Р. С. Немов. — М. : ВЛАДОС, 1998. — 688с.
5. Маклаков О. А. Общая психология / О. А. Маклаков. — СПб. : Питер, 2000. — 592 с.
6. Лазаренко В. І. Психологія: Навч. посібник / Лазаренко В. І., Лазаренко В. П., Продайко В. М., Сурякова М. В. — Дніпропетровськ : НМетАУ, 2008. — 100 с.
7. Леонтьев А. Н. Деятельность, сознание, личность / А. Н. Леонтьев. — М. : Политиздат, 1975. — 304 с.
8. Общая психология: Учеб. для студентов пед. интов / Под ред. А. В. Петровского. — М. : Просвещение, 1986. — 464 с.
9. Рубинштейн С. Л. Бытие и сознание. Человек и мир / С. Л. Рубинштейн. СПб. : Питер, 2003. — 512 с.

ТРЕТЬЯЧЕНКО В. О.

К ПРОБЛЕМЕ ФОРМИРОВАНИЯ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СОЗНАНИЯ И САМОСОЗНАНИЯ ЛИЧНОСТИ

В статье осуществлен анализ проблемы формирования и функционирования сознания и самосознания личности, определены их основные признаки, компоненты, функции и структура. Рассматриваются как сознательные проявления психики, так и не сознательные, а также говорится о необходимости теоретического и эмпирического изучения нелинейных проявлений психического.

Ключевые слова: сознание, психика, бессознательное, нелинейное, самосознание.

TRETYACHENKO V. O.

IT IS THE PROBLEM OF FORMING THE FUNCTIONING OF CONSCIOUSNESS AND SELF-CONSCIOUSNESS

The article is analiz problems of formation and functioning of consciousness and self-consciousness, defined by their main features, components, functions and structure. Kaksoznatelnye considered manifestations of the psyche, and not conscious, but also refers to the need of theoretical and empirical study of nonlinear mental manifestations.

Keywords: consciousness, psyche, the unconscious, nonlinear, self-awareness.

Стаття надійшла до редколегії 12. 09. 2013 року.

УДК 364. 044. 24

ТЮПТЯ О. В., ГРІНЧУК В. С.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАТЬКІВ В УМОВАХ ДИТЯЧОГО БУДИНКУ СІМЕЙНОГО ТИПУ

У статті проаналізовано організаційні засади та функціонування дитячого будинку сімейного типу. Виявлені протиріччя, які виникають в процесі його діяльності. Ставиться питання про розгляд виховної діяльності батьків-вихователів як професійної. Запропоновано рефлексивну гру для усвідомлення батьками-вихователями своєї професійної позиції у виховній діяльності. Основною умовою реалізації технології рефлексивної гри є створення у групі рефлексивного середовища.

Ключові слова: дитячий будинок сімейного типу, рефлексивна гра, виховна позиція соціального досвіду.

Реальність соціального буття гостро ставить суспільство перед проблемою постійного збільшення кількості дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування на тлі неефективності та недостатності державних закладів для вирішення цієї проблеми. З метою виходу з ситуації, що склалася, прийнято рішення про делегування державних обов'язків виховання таких дітей сімейним формам влаштування, серед них – дитячі будинки сімейного типу. Дитячий будинок сімейного типу (ДБСТ) – окрема сім'я, що створюється за бажанням подружжя або окремої

особи, яка не перебуває у шлюбі, для забезпечення сімейним вихованням та спільного проживання не менш як п'яти дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування [4].

Дитина за умов свого соціального досвіду має певні проблеми соціалізації та перелік соціальних умінь, недостатніх або шкідливих для інтеграції і подальшого повноцінного функціонування у суспільстві – тому має бути влаштованою у ДБСТ. Після процесу взаємодії з батьками-вихователями, під час виховання у сімейній формі влаштування, передбачається, що вона набу-

ває такого набору якостей, знань і навичок, які є достатніми для інтеграції у соціально-економічні процеси і здобуття самостійності у них [1].

Вплив на прийомну дитину відбувається з метою отримання заданого результату, який диктується не лише власним ідеальним образом дитини у вихователя, тобто завдання виховання, дитини-сироти чи дитини, що залишилась без батьківського піклування розглядається як спільне для соціальних служб, прийомної сім'ї та біологічних родичів [3].

Відповідно до «Постанови про функціонування дитячого будинку сімейного типу», вони мають взаємодіяти на партнерських засадах в інтересах дитини, поділяючи відповідальність щодо забезпечення її потреб. Підтримка цих партнерських відносин є одним із завдань вихователя. З одного боку, він може отримати допомогу, з іншого – його робота знаходиться під постійним наглядом соціальних служб – і вихователь загалом не є вільним у прийнятті рішень щодо виховання дитини [9].

Отже, діяльність ДБСТ являє собою складну інтегральну систему, основною метою якої є управління процесом підготовки та інтеграції дітей у суспільство. Діяльність батьків-вихователів здійснюється на таких рівнях:

1. **Соціальний:** організація взаємодії з різними структурами з метою інтеграції дитини у суспільство, трансляція соціально бажаних цінностей та норм поведінки.

2. **Соціально-психологічний:** допомога та контроль за дитиною у ситуаціях навчання, побудові взаємодії з іншими людьми (однолітками, вчителями і т. д.), навчання різним моделям поведінки, відповідно до соціальних ролей.

3. **Психологічний:** забезпечення атмосфери емоційного комфорту, прийняття, захисту, подолання наслідків психологічних травм та тривалої емоційної депривації.

Як правило, батьки-вихователі, маючи власну біологічну дитину, виходять з позиції вже сформованої у процесі виховання своєї дитини моделі батьківства і вступають у взаємодію з дитиною, розвиток якої проходив у принципово іншій соціальній ситуації.

Мета взаємодії залишається тією ж – створення умов для успішної інтеграції дитини у систему соціуму, але вже шляхом ресоціалізації (процесу зміни установок, цінностей та цілей індивіда).

Існує певне протиріччя, яке виникає у процесі ресоціалізації дитини. Прийомні батьки мають справу з дітьми іншого соціального прошарку,

можливо, з затримками розвитку, дітьми, що зазнали насильства у сім'ї і т. д., що потребує специфічних навичок та вмінь, тобто певного рівня компетентності. Взаємодія ж з дитиною відбувається відповідно на тлі несформованої компетентності. У цьому випадку компетентність розуміється як сукупність теоретичних знань, практичного досвіду та вмінь, необхідних для вирішення спеціальних завдань. Отже, діяльність батьків-вихователів вимагає від них чіткої постановки цілей, регламентації та підпорядкованості діяльності певним критеріям, достатнього рівня компетентності, звітності органам контролю. Таке функціональне наповнення принципово відрізняється від діяльності біологічних батьків і більш характерне для структури професійної діяльності [6]. На підставі цього ми пропонуємо розглядати діяльність батьків-вихователів як професійно-виховну діяльність батьків в умовах ДБСТ.

Професійна діяльність визначається як вид трудової діяльності людини, що складається з комплексу спеціальних теоретичних знань та практичних навичок, отриманих у ході спеціальної підготовки, досвіду [4]. Головною умовою праці як такої є усвідомлення своєї діяльності як професійної. Для з'ясування того, як у свідомості суб'єкта праці, у даному випадку батька-вихователя, відображається задана об'єктивна реальність (перебування прийомної дитини у сім'ї) і який її вплив на виховний процес і на результати виховання дитини, використовуються психологічні ознаки праці [5]:

- усвідомлення соціальної цінності виховного результату. Рівень усвідомлення залежить від рівня знань батьків-вихователів про вигоди до результатів праці; від відношення до справи, від емоційних проявів по відношенню до вихованців;
- усвідомлення обов'язковості виконання дорученої справи у заданих нормах;
- свідоме застосування знарядь і засобів досягнення професійних цілей; усвідомленість цілей залежить від: рівня теоретичної підготовки, рівня сформованості професійних умінь і навичок, адекватності емоційних проявів відповідно до рівня професійної готовності батька-вихователя;
- усвідомлення особливостей міжособистісного впливу всіма суб'єктами виховного процесу.

Специфічною особливістю діяльності батьків-вихователів як професійної діяльності є необхідність втручання у процес соціального розвитку дитини. Структурно-функціональна організація діяльності знаходить своє відображення у відпо-

відних формах професійної свідомості. Спираючись на вже існуючі моделі свідомості та діяльності (О. М. Леонт'єв, Ю. М. Швалб, Н. Ф. Шевченко і т. д.), А. В. Кунцевська [6] визначила рівні професійної свідомості: *ситуативний*, що ідентифікує професійну ситуацію (рівень безпосереднього змісту професійної діяльності); *рівень завдань і технологій* (професійні еталони, стандарти та норми професійної діяльності), що регулює діяльність у ситуаціях, та *рівень цінностей*, що детермінує загальний зміст професійної діяльності.

Відповідно до цього, діяльність батьків-вихователів можна представити на трьох рівнях: рівень ситуативної взаємодії з дитиною та іншими суб'єктами діяльності; рівень принципів та норм, що визначають характер зазначеної взаємодії; рівень загальних цілей і вимог, що регулюють усю діяльність фахівців, породжуючи професійні норми та стандарти.

На кожному з цих рівнів виникають свої протиріччя. Загалом, на кожному рівні їх можна представити наступним чином. Так, на рівні конкретної ситуації виникають труднощі, пов'язані з такими чинниками, як: перетин життєвої та професійної ситуацій батьків-вихователів; необхідність втручання у справи дитини без її згоди; включення дитини та її життєвої ситуації у життєву ситуацію батька-вихователя.

На рівні нормативного регулювання діяльності протиріччя виникають унаслідок неузгодженості різнорідних та різноманітних професійних норм та правил. Тому щоразу ситуація професійної діяльності вимагає від батьків-вихователів здійснення особистісного вибору у процесах постановки професійних задач діяльності та встановленні правил взаємодії з дитиною та її соціальним середовищем.

Для ціннісного рівня професійної діяльності батьків-вихователів основним протиріччям є протиріччя між задекларованими цінностями і загальними цілями соціальної роботи, з одного боку, та реальними можливостями їх утілення у практичній діяльності, з іншого. Частково це виявляється у невідповідності цілей соціальної роботи законодавчо-правовій базі їх виконання [6].

Перейдемо до більш конкретного аналізу протиріч, що існують у процесі організації діяльності дитячого будинку сімейного типу:

1. Протиріччя, пов'язані з нормативною базою:

- збереження сімейних правовідносин з біологічними родичами;

- суперечність у формулюванні обов'язків («виховання дитини з повагою до родини та сім'ї» – не визначено якої у випадку ДБСТ);
- маючи такі самі права й обов'язки, як і біологічні батьки, діяльність батьків-вихователів постійно контролюється та перевіряється соціальними службами (невизначеність меж і сфер відповідальності);
- за дітьми зберігаються статуси дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування, не дивлячись на те, що ДБСТ визначається як новоутворена сім'я;
- відсутність у державному переліку спеціальностей професії «батько-вихователь» – відповідно і відсутність нормативних актів у сфері соціального захисту.

2. Протиріччя, пов'язані з особливостями організації ДБСТ:

- невідповідність адаптованої програми вітчизняній моделі соціального супроводу ДБСТ;
- невідповідність змісту підготовчої програми тим функціональним вимогам, які стоять перед батьками-вихователями;
- вимога постійного підвищення кваліфікації (на фоні відсутності вимоги наявності спеціалізованої освіти і кваліфікації).

3. Психологічні протиріччя:

- відсутність уявлень про межі професійної компетентності;
- відсутність уявлень про межі відповідальності;
- відсутність визначених критеріїв оцінки власної діяльності.

Перейдемо до аналізу структури інтегрального поняття батьківства для розуміння позицій, які можуть займати батьки-вихователі у своїй професійній діяльності [7]. Батьківство складається з таких взаємопов'язаних компонентів: потребнісно-емоційний (мотиви та потреби особистості, як батька, емоції відносно до дитини і себе як батька), ціннісно-смісловий (уявлення та установки щодо смислу батьківства, цінності, які детермінують побудову взаємодії з дитиною), оціночний (система уявлень про ідеального батька та ідеальну дитину, оцінка своєї діяльності відповідно до власних уявлень), операціональний (стиль виховання, вчинки, побудова реакцій відповідно до дій дитини на основі власних цілей).

У ситуації дитячого будинку сімейного типу батьки-вихователі мають справу з людиною, особистість якої вже почала формуватися у соціальній ситуації, принципово відмінній від соціальної ситуації батька-вихователя та його біологічних дітей. Отже, метою професійної діяльності батьків-вихователів вважається не соціаліза-

ція, як вже зазначалось вище, а ресоціалізація дитини. Ресоціалізація – процес прийняття індивідом соціальних норм, культурних цінностей, не засвоєних або недостатньо засвоєних раніше, оновлених на новому етапі розвитку соціальної ситуації. Для досягнення цілі – ресоціалізації дитини на рівні, достатньому для успішної інтеграції у суспільство, батько-вихователю має працювати з соціальною ситуацією дитини. При цьому дитина може мати ряд проблем й особливостей, з якими батько-вихователю не мав справу раніше (психологічні травми, досвід фізичного та сексуального насильства, автоагресія тощо).

Отже, відповідно компоненти особистісного батьківства (у ДБСТ) трансформуються у принципово нові: професійний емоційно-потребнісний компонент (емоції відносно ситуації дитини, ситуації успіху чи не успіху свого виховного впливу), професійний ціннісно-смысловий (інша структура мотивації виховання, новий зміст і цінності діяльності по відносно нових цілей), професійний оціночний компонент (оцінка результату свого виховного впливу за результатами досягнень вихованців, оцінка діяльності вихованців у системі інших цінностей), компетентнісний компонент (суперечність теоретичних знань, навичок та вмій для побудови взаємодії з дитиною, що має певні проблеми).

Відповідно до діяльнісного підходу, ця структура вимагає від батьків-вихователів будувати свою діяльність, виходячи з двох позицій – позиції організаційного управлінця процесом ресоціалізації прийомної дитини та безпосередньо батьківської позиції. Потрібно зазначити, що ці позиції знаходяться в ієрархічній залежності. Організаційна та управлінська діяльність являє собою діяльність над діяльностями [8]. Виходячи з позиції управлінця професійний батько-вихователю керує процесом своєї батьківської діяльності під час взаємодії з дитиною для досягнення поставленої перед собою мети.

Розгляд діяльності батьків-вихователів як професійної, закономірно підіймає питання про створення умов для усвідомлення батьками-вихователями своєї професійної позиції у виховній діяльності, протиріч у системі організації дитячого будинку сімейного типу, дійсну картину функціонування цієї інституції та створення засад формування професійної позиції для планування своєї діяльності.

У питанні формування професійної позиції та розробки критеріїв оцінки діяльності батьків-вихователів не можна задавати такі конструкти

ззовні – у вигляді тренінгів чи будь-чого. Батьки-вихователі мають виступати проєктувальниками своєї діяльності, виходячи з аналізу вже наявного досвіду.

Ефективною формою для вирішення цього завдання, на наш погляд, виступає рефлексивна гра. Рефлексія у її традиційному філософсько-психологічному розумінні – це здатність зосередитися на позиції спостерігача, дослідника або контролера свого тіла, своїх дій, своїх думок. Рефлексія є по суті виходом мислення в іншу позицію – не завжди в надпозицію, тобто на новий рівень, але завжди у іншу позицію, тобто у позиційну відмінність. Рефлексивна гра [8] – процес соціальної взаємодії, у ході якого кожен з учасників гри здійснює рефлексивне управління (автор терміну В. А. Лефевр) іншими учасниками, намагаючись реалізувати наявну у нього управлінську стратегію для формування власного варіанту соціальної дійсності (реалізації соціального інноваційного проєкту) [13].

Рефлексивна гра належить до ігор відкритого типу. На відміну від ігор, що протікають за сценарієм, за попередньо описаними правилами, рефлексивні ігри являють собою процес соціальної взаємодії, у якому ролі, правила і сюжетні ходи генеруються учасниками прямо у ході ігрової дії. У той самий час процесом рефлексивної гри можна управляти, використовуючи індивідуальні особистісні характеристики батьків-вихователів, конфігурацію їх ділових та особистісних інтересів, уподобань, очікувань, цілей. У кожній рефлексивній грі є проблема та комплекс завдань, які вона має вирішити силами учасників.

Отже, до завдань цієї технології належать завдання створити умови для індивідуального розвитку батьків-вихователів, для виявлення і розвитку культурних міфологічних стереотипів й установок, характерних для батьківської свідомості; генерувати соціальну інновацію, яка змінить соціально-психологічну систему ДБСТ, елементами якої вони є.

Реалізація технології вирішення проблемних ситуацій з метою формування професійної позиції батька-вихователя можлива лише за умов створення у групі рефлексивного середовища. Під рефлексивним середовищем розуміють систему умов розвитку особистості, яка відкриває можливість самодослідження і самокорекції соціально-психологічних і професійних ресурсів. Основною функцією такого роду середовища називають сприяння виникненню в особистості потреби у рефлексії [4].

На думку М. І. Найдьонова і Л. А. Найдьонової рефлексивне середовище – це наявність повної (цілісної) групової рефлексії як умови розвитку особистого творчого потенціалу та рефлексивної здатності для кожного учасника. Під терміном «створення рефлексивного середовища» розуміється цілеспрямована зміна свідомості особистості за допомогою рефлексивної технології [13].

Процес становлення *рефлексивного середовища* можна представити як послідовність таких дій:

- аналіз і співвіднесення потреб у нових знаннях та вміннях, які стосуються виховання дитини і можливостей їм навчитися;
- закономірне виникнення протиріччя між потребами і можливостями батьків-вихователів; уключення механізмів рефлексії як засобу подолання мисленнєвої кризи;
- побудова навколо себе *рефлексивного середовища* – від усвідомлення себе батьком-вихователем у середовищі до перетворення середовища через використання *рефлексивних* форм діяльності.

Проведений науково-теоретичний аналіз проблеми організації рефлексивного середовища дозволив виділити його основні особливості: рефлексивне середовище відповідає особистості, що у ньому розвивається; ведучий і батько-вихователі виступають у ролі суб'єктів; організація рефлексивного середовища відбувається завдяки реалізації соціально-особистісного підходу; у рефлексивному середовищі обов'язково повинно бути внутрішнє протиріччя або суб'єктивне утруднення; *рефлексивне середовище* моделює, оскільки саме у ньому можливе переосмислення засобів вирішення проблеми; рефлексивне *середовище варіативне* – існує можливість будувати середовище на основі своїх потреб і у відповідності зі своїм напрямком розвитку; рефлексивне *середовище* передбачає вибір таких методик навчання, у яких наголос робиться не на зміст, а на способи діяльності; будь-яка діяльність суб'єктів рефлексивного середовища є креативною і дослідницькою [13].

Отже, формування професійної батьківської позиції має свою логіку розгортки, і першим кроком й основною її умовою є створення *рефлексивного середовища*, яке сприяє розвитку рефлексивної здібності. У мисленні – це наявність проблемної ситуації, занурення у проблемну ситуацію, а у діяльності – установка на кооперування, а не на конкуренцію у спілкуванні – відносини, які передбачають доступність власного досвіду людини для іншої і відкритість досвіду для самого себе.

Ще одним з важливих компонентів організації рефлексивного середовища є створення відносин співтворчості для батьків-вихователів. Рефлексивне *середовище пов'язане з творчим розкриттям*, це система відносин, що розвивають і власне відносини, які розвиваються. Необхідною умовою є принцип психологічної рівності позицій. Мається на увазі ситуація двосторонньої взаємодії. Важливим є створення такого характеру взаємодії, який збуджує до творчого дослідження досвіду, звертає до самосвідомості, саморозвитку [12].

Одним з ефективних засобів розвитку особистісної рефлексії є формування продуктивної особистісної позиції відносно до себе і пошуку вирішення проблемної ситуації. Другим засобом є здійснення спеціальних форм рефлексивно-акмеологічного впливу, спрямованого на інтенсивний саморозвиток, набуття професійної компетентності. Третій засіб полягає у використанні таких видів рефлексії, як самоспостереження, самоаналіз, самооцінку і самоконтроль. Четвертий – це вимога до наявності знань про теорію та технології вирішення проблемних ситуацій, робота над створенням цілісної картини свого власного стилю вирішення проблемних ситуацій.

Існує чотири стандартних способи послідовного рефлексивного виходу:

Якщо ми зустрічаємося з проблемною ситуацією у мислєдїяннї, яка не може бути вирішена наявними засобами, ми виходимо у рефлексивну позицію. Крім того, ми можемо також використати експертне знання.

Якщо після першого рефлексивного виходу ми не змогли вирішити проблему, ми здійснюємо рефлексивний вихід у комунікацію, тобто у колективну мислєдїяльнїсть з приводу проблеми.

Якщо після другого рефлексивного переходу ми не вирішили проблему, ми здійснюємо рефлексивний вихід у мислення і розуміння, тобто ми ставимо питання: чого не вистачає нашому мисленню, що не так з нашим розумінням.

Якщо після третього рефлексивного виходу ми не вирішили проблему, ми здійснюємо рефлексивний вихід у «мову», тобто ми ставимо питання: що не так з нашою «мовою» опису-розуміння-мислення. [8]

Об'єктом аналізу для батьків-вихователів може виступати:

- усвідомлення себе у позиції професіонала (форма рефлексії, яка безпосередньо впливає на сферу сенситивної здібності людини);
- рефлексія образу діяльності (аналіз теорії та методології виховання та розвитку дитини);

- рефлексія виховної діяльності (така форма рефлексії, яка включає у себе фіксацію рівня свого професійного розвитку і саморозвитку, що проявляється у здатності батьків-вихователів займати аналітичну позицію відносно до власної професійної діяльності).

Таким чином, рефлексивна гра ніяким чином не нав'язує гравцям теми чи варіанти самовизначення, однак, створює для кожного гравця унікальний шанс розширити можливості свого мислення і наростити свій рефлексивний потенціал.

Узагальнюючи вищевкладене, можемо стверджувати, що дитячий будинок сімейного типу – специфічна інститут соціалізації та ресоціалізації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Діяльність батьків-вихователів ДБСТ – принципово новий вид професійної діяльності, який вимагає від них і відповідно нового, професійного типу мислення, на основі вже набутого досвіду. Зробити такий перехід у мисленні можливо лише за умов рефлексивного середовища. Оптимальною формою забезпечення такого середовища, на нашу думку, виступає рефлексивна гра. Вона не має директивного нав'язання норм, проте дозволяє батькам-вихователям сформувати навички рефлексивного мислення як такого та розширити усвідомлення власної діяльності.

Список використаних джерел

1. Бевз Г. М., Посібник для соціальних працівників щодо підготовки та соціального супроводу прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу/

- Бевз Г. М., Т. В. Бондаренко. — К. : Держсоцслужба, 2006.
2. Бизяева А. А. Рефлексивные процессы в сознании и деятельности учителя: автореф. дисс. канд. психол. наук. /А. А. Бизяева — С.-Петербург, 1993.
3. Германенко Е. Создание приемных семей как оптимальное условие адаптации дете /Е. Германенко [Электронный ресурс] /. Режим доступа: //http://planeta-semja. iatp. by/05.
4. Исаев Е. И., Косарецкий С. Г., Слободчиков В. И. Становление и развитие профессионального сознания будущего психолога. Исаев Е. И., Косарецкий С. Г., Слободчиков В. И. [Электронный ресурс] Режим доступа : http://library. by/portalus/modules/psychology/)
5. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения // Е. А. Климов. — Изд. Академия, 2005. — 304с.
6. Кунцевська А. В. Витоки інтраперсональних конфліктів у соціальних працівників (за аналізом результатів експертного опитування) /А. В. Кунцевська// Проблеми загальної та педагогічної психології. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. Максименка С. Д. — К., 2004. — Т. VI, вип. 4. — С. 156—164.
7. Овчарова Р. В. Родительство как психологический феномен: учебное пособие. /Р. В. Овчарова. — М. : Московский психолого-социальный институт, 2006. — 496 с.
8. Щедровицкий Г. П. Организационно-деятельностная игра. Сборник текстов (1) / Из архива Г. П. Щедровицкого. — Т. 9 (1). — М., 2004. — 288 с.
9. Ослон В. Н. Жизнеустройство детей-сирот: профессиональная замещающая семья: моногр. /В. Н. Ослон — М. : Генезис, 2006.
10. <http://credonew.ru/content/view/464/30/>
11. <http://my.elvisti.com/nayd/publ/SPU96UP.pdf>
12. <http://www.psylib.ru/statyi/sbornik/psiugs.php>
13. <http://www.zdespomogut.su/content/0/read38.html>

ТЮПТЯ О. В., ГРИНЧУК В. С.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ РОДИТЕЛЕЙ В УСЛОВИЯХ ДЕТСКОГО ДОМА СЕМЕЙНОГО ТИПА

В статье проанализированы организационные основы и функционирование детского дома семейного типа. Найдены противоречия, возникающие в процессе его деятельности. Ставится вопрос о рассмотрении деятельности родителей-воспитателей ДДСМ как профессиональной. Предложена рефлексивная игра для осознания родителями-воспитателями своей профессиональной позиции в воспитательной деятельности. Основным условием реализации технологии рефлексивной игры является создание в группе рефлексивной среды.

Ключевые слова: детский дом семейного типа, рефлексивная игра, воспитательная позиция социального опыта.

TYUPTYA O. V., GRINCHUK V. S.

FORMATION OF PROFESSIONAL AND EDUCATIONAL ACTIVITIES PARENTS UNDER FAMILY-TYPE ORPHANAGE

The article analyzes the institutional framework and functioning of family-type orphanage . Found contradictions arising in the course of its activities. Raises the question of reviewing the activities of foster parents DDSM as a professional . Proposed reflexive awareness game for parents -educators of their professional positions in the educational activity . The main condition for implementing technology reflexive game is to create a group of reflective environment.

Keywords: family-type orphanage, reflexive game, educational position of social experience .

Стаття надійшла до редколегії 13. 09. 2013 року.